

Kyseessä on Helsingin kaupungin vammaisneuvoston laatiman ja hyväksymän asiakirjan allekirjoittamaton sähköinen versio.

Kaupunginhallitukselle

Viite: Helsingin asumisen ja maankäytön toteutusohjelma 2016
Diaarinumero 013121

Helsingin kaupungin tulee toiminnassaan ehdottomasti sitoutua kansallisen vammaispolitiikan keskeisiin periaatteisiin konkreettisella tasolla. Näin ei ole tehty tässä ehdotuksessa. Peruslähtökohtana on taata myös erityisryhmien ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus, osallisuus ja syrjimättömyys. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että suomalainen yhteiskunta on tarkoitettu kaikille täällä asuville tai oleskeleville ihmisille. Vastuu muutoksen toteuttamisesta kuuluu jokaiselle hallintokunnalle ja kaikille yhteiskunnallisille päättäjille.

Helsingin kaupungin hallintokuntia ohjaavat kaupunkistrategiat. Myös vammaispoliittisten toimenpiteiden suunnittelu, seuranta ja päivittäminen on kytkettävä osaksi kaupungin yleisiä strategioita ja jatkuvaa, virallista toteutumisseurantaa. Tällöin työssä tarvitaan hyvää asiantuntijayhteistyötä eri hallintokuntien ja vuoropuhelua vammaisten kuntalaisten kanssa.

Käsitteenä vammaisuus on moniulotteinen. Sen perustana on ihmisen erilaisuus / poikkeavuus verrattuna valtaväestöön, mutta viime kädessä vammaisuuden sisältö ja merkitys muotoutuvat sosiaalisessa yhteydessä toimintaympäristöön. Asia on oleellisen tärkeä juuri asumisessa. Silloin tarvitaan liikkumisen esteettömyyttä ja asumisympäristön helppoa saavutettavuutta kaikkina vuodenaikoina asuinrakennusten ulkopuolella asukkaan mahdollisista toimintarajoitteista huolimatta. Tässä toteuttamisohjelmassa ei liikkumisesteisten tai muutoin fyysisesti toimintarajoitteisten erityistarpeita ole nostettu esiin lainkaan. Esteettömyys asumisessa ei todellakaan ole vain tiettyihin erityisryhmiin ja erityisrakentamiseen tai asumisessa välttämättömään palveluvarustukseen liitettävä asia, kuten toteuttamisohjelmaehdotus antaa ymmärtää.

Esim. elinkaari-asuntojen tarkoituksenmukainen rakentaminen edellyttää vammaisuuden aiheuttamien toimintarajoitusten syvällistä pohdintaa ja ratkaisuvaihtoehtojen löytymistä tavanomaisessa asuntokannassa ilman erillisratkaisuja tai erityisryhmä-ajattelua.

Näin ollen kaupungin viranhaltijoiden, päätöksentekijöiden ja muiden toimijoiden on jatkuvasti mietittävä niitä keinoja, joiden avulla voidaan muuttaa asenteita ja lisätä yleistä tietoa ja tietoisuutta siten, että vammaisuus ei estä toimimasta ja olemasta aktiivisesti osallisena ikäistensä joukossa; siellä missä muutkin kuntalaiset ovat. Siihen tämä toteuttamisohjelma ei mitenkään kannusta.

Asumisen ja maankäytön toteutusohjelmaan 2016 liittyvät suoraan kaupunginhallituksen hyväksymät ja tällä hetkellä voimassa olevat Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2011. Oleellista on, että toteuttamisohjelma ei saa olla ristiriidassa voimassa olevien esteettömyyslinjausten kanssa.

Esteettömyyslinjauksissa edellytetään, että esteettömyys liitetään yhdeksi seurattavaksi mittariksi Maankäytön ja asumisen toteutusohjelmaan 2016. Samoin niissä todetaan, että esteettömyystavoite sisällytetään rakennusten tontin vuokraus- ja luovutusehtoihin. Esteettömyyden toteutumisedellytyksistä tulee huolehtia myös kaavoituksessa sekä alue-, liikenne- ja rakennussuunnittelussa.

2010-luvulla kaikkien uusien asuntojen tulee olla esteettömiä ja vanhoja asuntoja peruskorjattaessa esteettömyyttä on lisättävä mahdollisuuksien mukaan kohdekohtaisesti. Tätä edellytetään jo voimassa olevassa rakennuslainsäädännössä ja Suomen virallisissa rakentamismääräyksissä. Tästä syystä nämä vaatimukset tulee selkeästi näkyä myös Asumisen ja maankäytön toteutusohjelmassa 2016.

On vaikea ymmärtää, miten Helsingin kaupungin voimassa oleva linjaus, edes ikäihmisten omassa kodissaan asumisesta mahdollisimman pitkään, onnistuu, jos tarjolla ei ole riittävästi esteettömiä asuntoja tavanomaisessa asuntokannassa. Näin ollen lähitulevaisuudessa myöskään normitalkoot / normien purku eivät saa rajoittaa esteettömän asumisen toteutumista Helsingissä vähintään nykyisen lainsäädännön mukaisesti.

Asuntojen esteettömyyden lisäksi tulisi toteuttamisohjelmassa ottaa huomioon asumisympäristön esteettömyys sekä päivittäispalvelujen ja liikkumisympäristön helppo saavutettavuus eri-ikäisille ja erikuntoisille henkilöille. Tällöin riittävä määrä liikkumisesteisen pysäköinti- ja saattoliikenteen pysähtymispaikkoja tulee kaavoittaa ja rakentaa myös autottomille asuinalueille. Pelkkä toimiva joukkoliikenne ei riitä turvaamaan vammaisten henkilöiden liikkumismahdollisuuksia.

Asukasrakenteen monipuolisuus on myös vammaisten kannalta hyvä tavoite. Ei kuitenkaan riitä, että vammaisten tarvitsemien asuntojen tuotanto on riittävä. On myös huolehdittava, että vammaisilla henkilöillä on mahdollisuus asua kaikissa kaupunginosissa ja että heille on tarjolla useita asumisvaihtoehtoja eri hallinta- ja rahoitusmuodoilla toteutettuna. Myös vaikeavammaisille kuntalaisille on taattava kunkin asukkaan tulotasoon verrattuna kohtuuhintaisia asuntoja.

Toteuttamisohjelman valmistelua ovat linjanneet monet asiat. Vuonna 2013 työskenteli muun muassa neljä työryhmää: asuntotuotannon sujuvoittamistyöryhmä, erityisryhmien asumisen selvitystyöryhmä, kriisimajoitustyöryhmä ja asunnottomuustyöryhmä. Lisäksi vuoden 2013 aikana laadittiin neljä selvitystä: Hitaselvitys, kumppanuuskaavoitus selvitys, selvitys yleisten rakennusten tonttien muuttamismahdollisuuksista asuntorakentamiseen ja ryhmärakennuttamis-selvitys. Työryhmien työn ja selvitysten tuloksia on sovellettu käytäntöön kuluneella ohjelmakaudella ja hyödynnetty tulevan ohjelmaluonnoksen valmistelussa.

Olisi välttämätöntä, että ohjelmaluonnoksessa näkyisi sen laatineiden henkilöiden nimet ja mitä tahoja he tehtävässään ovat edustaneet. Lisäksi Helsingin kaupungin vammaisneuvostoa kiinnostaa tietää, mitkä kaupungin hallintokunnat ja virastot ovat olleet mukana ohjelmaluonnoksen laatimisessa? Ainakaan vammaispolitiikan osaajia ei mukana ole ollut.

Helsingissä 9. helmikuuta 2016

Helsingin kaupungin vammaisneuvosto

Ilpo Haaja

Ilpo Haaja
puheenjohtaja

Reija Lampinen

Reija Lampinen
sihteeri